

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; 4.50
za četrt leta 1.50; 2.25
Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov.
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložnih naročnin se upravnistvo ne posira.

EDINOST

Oglaš in oznanila se račune po 8 nov. vrstica v petito; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinost je m.č.

Mir — mir.

Pod tem naslovom prijavili smo nedavno članek, kojega nam je doposlal odličen slovenski ljubljanski rodoljub, o kojem se nismo nikjer čitali, da bi bil član ljubljanske napredne stranke. Priobčili smo ga na iskreno prošnjo g. dopisnika in smo to tudi konstatovali v dostavku uredništva. Dasi po takem moralna odgovornost pada na dopisnika samega in bi morali čakati, da se on sam oglasi k besedi, prisiljeni smo vendar-le do nekoliko odgovora, kajti članek ta dal je nasprotnikom našim priliko, da so uprizorili strastno agitacijo proti našemu listu, koja daleč presega meje dostojnosti.

Kolikor smo mi člankarja razumeli, ni mu bilo do tega, da dela propagando za "Slovenski Narod", ampak uprl se je nekaterim fanatikom, ki se strastno dolednostjo zanašajo mej narod naš mrzljivo do velike večine slovenskega razumnistva. In tega prepričanja smo tudi mi: kakor vemo ceniti velike zasluge duhovščini za probujo národa slovenskega, tako smo uverjeni do dna svoje duše, da brez sodelovanja posvetnega razumnistva ni nadaljnega napredka za narod naš.

Proti našemu članku oglašil se je v "Slovenca" nek dopisnik "iz-pod Karavank". Da bolje podpre svoje trditve, motil je celó grobni mir pokojnega dra. Coste. Gospodu dopisniku bodi na vsa usta povedano, da nikakor ni storil posebne usluge spominu tega moža s tem, da ga je pritiral v vrtinec našega prepira. Pomislil naj bi bil, da si je vsak zaveden Slovenec že storil svojo lastno sodbo o tem bivšem "slovenskem" politiku: obča je sodba, da bi bila velika sreča za narod slovenski, da ni dr. Costa nikdar stal v njega vrstah. To dokazati ne bi bilo težko, a mrzi nam, na široko obsojati delovanje moža, ki je že davno zatianil svoje oči. In ako se gospóda sklicujeta na one, ki

v grobu spe, se pa mi po vsej pravici lahko sklicujemo na vzgledne, spoštovanja vredne može, ki še žive in blagonosno delujejo mej nami, na može, ki so bili v tesnem prijateljstvu z onim istim Bleiweisom, na kojega se tako radi opirate. Imeni Murnik, Svetec vam izvestno nisti neznani in ta dva moža istotako obsojata nauke fanatizma, v deželo poslano po veleč. dru. Mahničju. Čitajte le poslednje številke "Novic".

Ne mi smo začeli zametati vero in nje resnice ampak oni fanatiki, proti kojim je bil obrnjen omenjeni naš članek, jeli so zametati narodnost, blatiti in sumničiti narodna društva ter podtikati pojavem narodne zavesti tendencije, ki so v nas nepoznane in ki so v navskrižju se zakoni udanosti do cesarja in države, torej tudi se obatojeđim kazenskim zakonom. Gospóda, taka očitanja in podtikanja utegnejo postati usodepolna ne le za one, kojim veljajo, ampak vsej narodni stvari in zato se ne smete čuditi, da so provaročila tako silno razburjenje in izavala silen odpor po vseh kotih domovine naše.

Z vsó odločnostjo protestujemo proti očitanju, da bi bili mi nasprotniki vere in duhovščine in moramo iskreno obžalovati, da se gospóda ljubljanska doledno identifikuje se vsakim pojedincem cerkvene hierarhije. Gospóda naj bi se postavila na stališče večne resnice, da vsakdo, ki ga je rodila šloveska mati, lahko greši.

Ako bi uvaževali to resnico, ne bi vsako besedo, naperjeno proti pojedincem konservativne stranke, raztezali na vsó stranko. Apelujemo do resnicoljubnosti nasprotnikov naših, da nam dokažejo: ke-daj smo mi žalili cerkveno hierarhijo v nje celokupnosti in da pojedinci te hierarhije še nikdar niso grešili v javnem življenju. Ako nam to dokažejo, ukleniti hočeme v vsej ponižnosti tilnik svoj.

Tekom tega poletja napal je poreški list "L' Istria" škofa tržaško-koperskega

in goriškega na tako brutalen način, da si brutalnejšega ne moremo misliti; kje so bili tedaj vai oni fanatiki, ki sedaj vsipljejo ogenj in žvepljo na nas? "Edinost" je bila jedini list, ki se je odločno in zgovorno besedo postavil po robu poreškemu obrekovalcu ter branil vrhovni cerkveni oblasti. Ali pa nauki veleč. gosp. Mahničja morda tako velijo, da se treba upirati le slovenskim liberalcem?

"Slovenca" dopisnik obrača se na nekem mestu v prvi vrsti proti nekaterim "literatom" liberalne stranke in meni, da konservativni strank ne kaže se spuščati v pravne dogovore, dokler so merodajni ti "literati." No, to bi kazalo, da vendar ne obsoja vse napredne stranke in je ta pasus sodbo našo glede mišljenja g. dopisnika dokaj ublažil. Ali, gosp. dopisnik, ozrite se malo po lastnem taboru! Uprav to je silno ogorčilo vse slovensko razumnistvo, da ste v svojo stranko vsprejeli kot voditelje elemente, o katerih vsi vemo, da v svojem srcu ne nosijo niti iskricice vereake gorečnosti, o koji so jim vsa usta polna, koji prostituirajo konservativna načela, zlorabeč je za svoje ne posebno plemenite namene. Mi sami imamo mej prijatelji in v sorodstvu vzgledne pristaje strogo klerikalne stranke, a gojimo do njih najiskrenejšo spoštovanje, ker vemo, da mišljenje in delovanje njihovo izvira iz pristnega prepričanja. Prepričanje pa spoštujemo, kjer-koli je najdemo. Sovražimo pa hinavstvo, kjer-koli nas sreča. Uprav ta naša lastnost zavela nas je v ta nesrečen prepir, ko vidimo, da so hinavci veđinoma provzročili ves naš prepir. Kdorkoli posvetnega stanu ne ve, kako bi se popel do prvaštva, smuk! potuhne se za hrbet duhovščine in svete vere. Tudi to je "sramotilno in poniževalno", da govorimo z gospodom dopisnikom.

Prav imate, ko pravite, da tudi pred leti ni vladal mej nami idiličen mir. Ali tudi to je ros, da tedajni prepir ni silil

tako gnjusnih izbruhov na površje, kakoršna opažamo sedaj, javljajočih se v tem, da rojak rojaka na višjem mestu ovaja, da se sumnično razne nedolžne korporacije in da se prokletstvo izreka nad vsem našim javnim življenjem, kolikor ga je v dotiki z momentom narodnosti. Taka načela in iz njih izvirajoče običaje porodila je še le goriška šola, ki se vedno bolj širi po vsem Slovenskem.

Predno zaključimo odgovoriti nam je še nekemu dopisniku "iz tržaške okolice" v isti številki "Slovenca." S kako pravico dopisnik pravi: "nas imenuje," ne moremo umeti, kajti članek ni bil naperjen proti duhovščini, ampak — to že moramo ponoviti — le proti pojedincem. Čemu generalizujete vsak posamični slučaj? Boj v Ljubljani je istinito degradiven, in to za ves narod slovenski. Kdor se tega ne zaveda, temu ni pomoči.

"Sram bodi vsakega duhovnika, kdor še podpira ta list, dokler tako piše o duhovščini, ker vsakdo s svojo podporo plačuje le svoje in naroda slovenskega hujše sovražnike, kakor so židje."

Mi pa odgovarjamo: sram bilo tebe, brezvesten obrekovalac, kajti vedi, da se v javnem življenju in v svojih družinah, tedaj ko nas nikdo ne vidi, natančneje držimo zapovedi vere katoliške, nego marksiko onih, ki po raznih shodih prodajajo svoje hinavstvo.

"Edinost" ostane taka kakoršna je, dokler jej ostane sedanje uredništvo, vzlic temu, da smo že gori v septembru in se bližamo novemu letu, to je dobi, ko se navadno prične lov na naročnike.

Dokler imamo mi besedo, boriti se hočemo za pošteno svoje prepričanje, ne glede na take surove in nekrščanske napade. "Dokler tako piše" — besede te pričajo, da si želite izpremembo. Vam, gospóda, se ne umaknemo, ako pa bi na kompetentni strani hoteli ugoditi vaši zahtevi, vemo sami, kako nam veleva takt in rodoljubna dolžnost. Ali bore malo do-

PODLISTEK.

V treh dneh.

(Spisal K. H.)

(Dalje.)

Gospod Vilhelm bil je gospodar omejene pristave v južnem predmestju Tržaškem. Kupil je bil to pred malo leti in se tukaj ustanovil. Bil je lep mož, visoke postave a osorne nravi; dolga črna brada visela mu je blizo do pol pra. Kdor ga je od daleč videl, mislil si ga je kot jako osornega človeka: in prevaril se ni. Njegovi voliki žareči očesi pričale sti vsó znotrajnost osebe. Potrpežljiv ni bil; uklanjati moralo se je vse njega zapovedajočemu glasu. Zastopal je mestni zbor kot deželni kandidat in vse mesto poznalo ga je kot velikega trgovca in veleposestnika; imel je nekaj svojega pohištva tudi v mestu. Njega soproga, gospa Matilde, bila je dobra gospodinja, vrla vzgojiteljica svojih otrok, a žal: imela je edino Marjeto; drugi pomrli so že mladoletni.

Tako ostala je sama Marjeta; niti prijateljice ni imela, ako ni pohodila kako znano družino v mestu ter se tam kaj zabavala. Svoje reditelje ljubila je iskreno

ter radostila s svojim igranjem na klavirju in s svojim milim petjem. Slehernega dne bila je na vrtu, trgala cvetlice ter jih donášala na oltar matere božje v svoji izbi. Tam je poklekala in goreče prošnje in obljube pošiljala v visoka nebesa. V teh dolzih dnevih samega tugovanja in plakanja mislila ni na drugo, nego na to, kako bi se otegnila tem posvetnjakom. Tožila je vedno, kako osodepolno je nje stanje, kako težko breme mora tako mlada nositi. Menila je vedno: kako srečna bila bi, ako bi bila v družbi z nunami tam v kakem samostanu ter čakala veselega trenutka, ko jo bođe Bog poklical k nje sestrici, ki z angelji nebeskimi oběnje in v oni srečni domovini stvarniku slavo prepeva. V take misli bila je mnogokrat vtopljena in skoro bi bila storila obljubo, da hoče res tako skromno življenje početi ter se odtegniti.

Baron vitez Podčedolski bil je mlad gospod; tudi posestnik v predmestju. Dasi bogat in čez vse čislán, bil je v obrazu grd, potrtih oči in tankega nosa. Kratka brada pokrivala mu je pol obličja; bolehal je pogostoma, ker je čez mero ponočeval in veselilo ni ga drugo nego igranje. Takega človeka pa Marjeta ni mogla trpeti.

Grajsčino podedovano po očetu imel je v okolici, kjer je bival z materjo in dvema sestrama.

Prihodnjega dne zbudila se je Marjeta za rana. Popivša kavo šla je v sobano; kjer se je vsela in vzela v roke debelo knjigo. Pričela je čitati tam, kjer je prenehala prejšnjega jutra. A kmalu zapre knjigo ter se vrže na naslonjačo. Čudno se ji zdi vse; temnelo se jej je pred očmi, brisala si je očesi z belim robcem ter mislila na tisto grdo vedenje nje-nega očeta zoper njo, s kojim jo tako trpinči. Tu bil je zopet začetek britkih bolečin.

O da bi moji reditelji vedeli — tožila je sama sebi — kako jaz trpim, ne bi niti zinili besedice o tem, kar namerujejo. — Prsa so se ji burno dvigala in težko je zdihovala. — Poguma si dam — deje slednjič — čemu bi se plašila? vse razodenem očetu ter mu povem, da ne morem tega storiti, kar on želi; hujšega se mi ne more zgoditi, nego da me spodi od hiše.

V tem trenutku vstopi Barbara. Marjeta sede zopet. Prva je bila v grdi umazani obleki, a sram je ni bilo stopiti pred svojo gospico. Po pozdravu vsede na sto-

lico ter se prične pogovarjati z Marjeto. Zadnja bila je tudi vesela, slišati kaj novega od nje.

"Gospodičina! Vas li nadlegujem, ako Vam povem svoje noćajne sanje."

"Le povej Barbara. A moraš mi tudi razjasniti, kaj da pomenjajo," deje mirno gospica.

"Dobro, vse natančno!"

Naslóni se lahto na mizo ter prične:

"Noćajne moje sanje imajo nekaj pomena; vse jutro bila sem v skrbeh a vendar jih nisem mogla raztolmačiti." — Barbara je široko odprla svoja usta ter zijala v gospodično: bila je to nje grda navada. — "Sanjalo se mi je, da sve bili na morju v neki veliki ladji. Vozili sve se daleč proti jugu v neko veliko bogato mesto. A ko sve bili na morja sredini, vstal je močen vihar in bili sve v veliki nevarnosti pred poginom. Živeža sve imeli dovolj s seboj, da nisve še glada stradali. Grozovito so se borili valovi i barka bila je napolnjena z morskimi penami. Vihar je vedno naraščal, in čisto nič se nisve mogli bližati svojem cilju. Namesto da bi šli proti jugu, gnal nas je vihar proti zahodni strani in čez tri dni videli svi zemljo. Mornarji so prvi zavriskali, upili veselja;

sežete a tem: ako se vam tudi posreči kaptivirati tega ali onega, bodite uverjeni, da s tem dosežete le promeno osob, nikdar pa načel; kajti to je gotovo, da je velika večina tržaških Slovencev načeloma z nami.

Tu se vam le smejejo, da nas postavljate v jedno vrsto — se židi, ali prav za prav — še za žide.

S takimi pretiravanji smešite le sami sebe.

Politiško oporišče.

Trozveza mej Avstrijsko, Nemčijo in Italijo se je nedavno zopet ponovila in časnikarji, politiki in parlamentarci se še o njej razgovarjajo nadejaje se trajnega miru. Mirovna zveza se je torej sklenila, vse tri mogočne države so si zagotovile, da bodo držale dano besedo, ter da je evropski mir za daljnih pet let zagotovljen, kajti nobena izmed te trojice ga ne bo rušila.

Tudi avstrijski poslanci so se zvečine izrekli zadovoljni s to zvezo, le majhna manjšina, da — jeden sam poslanec drznil se je v zbornici grajati to zvezo, nahajajoč Avstriji gotovo boljše in trdnejšo zaveznico, ki se je za našo državo že prejšnja leta aktivno žrtvovala ter v njej zatrla nemirne madjarske elemente, namreč: Rusijo. Samo jeden poslanec se je drznil to javno izreči in to bil je mladočeški poslanec dr. Vašaty. Vsa nemška, madjarska in lahonska klika se je radi tega zagnala vanj. Ali, ta sam samcati slovanski poslanec izrekel je ob onej priliki ne le svoje osebno prepričanje, temveč rekel je to, kar čuti veliko avstrijskih Slovanov in dobrih državljanov, ki v zaveznicih Nemčiji in Italiji uvidevajo zgolj dve interesovani državi, koji cikati na to, da naša mogočna država pride v zadrego, ob katerej priliki jej bodeti brez dvojbe tudi prišli na pomoč, a za to zahtevali odškodnino: izvestno del sedanje Avstrije.

Zgodovina nas poučuje o tem. Ko je pred tremi desetletji Avstrija bila zapletena v boj v Italiji, sedanji naši zaveznici, hlastnila je Nemčija po Schleswig-Holsteinu ter bila uzrok sledečemu premirju, ki je za Avstrijo bil sicer slaven, kajti obe njeni vojski držali sti si v bojih vrlo. Bog ve, kako bi bilo ob drugi enaki priliki. Komu so pač neznanе težnje avstrijske laške in nemške irredente?

Tudi pojavi časnikarstva, nemškega in laškega, kadar se je razklicala ta zveza, pričajo nam, da je zveza bolj posiljen čin

so, da smo rešeni. Zopet smo šli dalje brez nikake nevarnosti proti jugu in čez nekaj časa pa prijadramo v določen kraj. Stoprav ko sve stopili iz ladije na suho, sem se zdramila; ker je bilo čas vstati, oblečem se ter grem v kuhinjo in potem zdramit dekle.*

Barbara govorila je z vso naglostjo in brezumnostjo, da jej je Marjeta komaj sledila.

„Kaj vam se zdi, gospodična?“ vpraša Barbara.

„Čudno, res čudno!“ jej zbadljivo odgovori gospica.

„Nama se pripeti, verujte mi, kaka nesreča!“

„Vse te bedarije verjameš ti Barbara? Kar si po dnevu mislimo, sanja se nam po noči.“

Gospica! Vi se močno varate!“ — Skoraj srdita izgovori te besede in nezadovoljnost bere se ji na obrazu. —

„Dobro spominjam se, dasi jih je že šestdeset na mojih ramah, kako mi je prepovedovala moja ranjca mati o teh šentanih sanjah; marljivo sem jo poslušala, ko mi je pravila o vsakdanjih dogodkih po sanjah. Ako ne bi bilo res, ne bi zinila besedice. In veste, gospodična, da jaz verjamem le v to, kar se v resnici pri-godi.“

(Dalje prih.)

nego odkritosrčno, lojalno početje mej dvema državama.

Dočim so nemški in nemčurski burši ob imenovanju priliki peli slavo sedanjemu ministertvu, ker je zvezo zdaljšalo, intranzigentni laški in nemški časnikarji niso bili videti z njo nič kaj zadovoljni, dobro vedoč, da nasprotuje njih iredentarskim težnjam. Dogodki in demonstracije radikalcev v Italiji nam to potrjujejo. Saj čitamo dan na dan o novih demonstracijah in pojavih, nasprotnih tej nenaravni zvezi, dogodkih, ki se vrše deloma v blaženi Italiji mej razupitimi radikaleci, deloma pa celo na avstrijskih tleh mej nemirnim laškim in nemškim elementom. Zadosti jasno nama o tej protivnosti pričajo „šolski“ društvi „Lega nazionale“ in „Deutscher Schulverein“. Ako si čital razne članke ob ustanovi „Lege“ v radikalnih avstrijskih časnikih, videl si očito, da je „Lege“ pravi namen, kulturnimi sredstvi napravljati pot poznejšemu italijanskemu vladarstvu v naših deželah. Jezikovnih pravic „Lega“ pač nima braniti, kajti laškemu jeziku se v Avstriji nikjer krivica ne godi. Določnejši njen namen je širiti laščino mej bližnje slovanske rodove ter iste polagoma raznaroditi, prerodivši je v Lahe.

In smoter nemškega šulvorajna nam so pojasnili nedavno pri obnem zberu tega društva v Celoveu; odposlanik iz Nemške, ki je v pričo c. kr. vladinega zastopnika v svojem govoru trdil, da Avstrija nima mej proti Nemčiji, pač pa, da sti Avstrija in Nemčija jedno in isto — en sam narod. S kakšno pravico se je pač nemški napihnjenec drznil trditi, da so vsi avstrijski Slovani — in teh je dve tretjini — Nemci, to ve sam Bog. Kaj tacega si more dopustiti samo kak nemški puhloglavnik v svojem prevelikem germanofilstvu.

Ako te izjave nemških prenapetežev in laških lačnih časnikarjev primerjamo z istinitimi razmerami v naši državi, pač ne moremo drugače nego kritikovati vlado, ki dopušča, da se na enak način pretvarja resnica ter se avstrijski Slovani razklicujo za Nemce. Dočim se je pa Avstrija zvezala z dvema — žal — nezanesljivima državama, zbito se je na političkem obzorju v Evropi nekaj, kar je bilo že davno pričakovati. V tem, ko so se srednje-evropske države združile, napotila se je francoska vojna morarica v Kronstadt, kjer ste si mogočna Francoska in mogočnejša Rusija podali roki v bratsko zvezo. Vzlic srdu Nemčije, ki že davno vporablja vsako sredstvo, da odvrne severnega velikana od najmočnejše evropske države — Francije, francosko-ruska zveza se je sklenila in sedaj vidimo v Evropi dve politički zvezi, kateri obe sti se ustanovili z namenom ohraniti mir, koji pa pri vsem tem tičiti do zobj v orožju. Sodeč po navdušenju, ki je navladalo na Ruskem in Francoskem vsled te prijazne zveze, je gotovo da bode trajna, kajti strinja se z francoskim in ruskim javnim menenjem. Te zveze se pa najbolj bojé radikalni Nemci, koji vedó, da bi potem polagoma odklenkalo njih prevlado v Avstriji. Ni čuda tedaj, ako se zaganjajo v Mladočehe, koji se izjavljajo edine z Vašatijem glede njegovih nazorov v zunanji politiki Avstrije.

Vendar pa, francosko-ruska zveza izvestno ne bode imela prave veljave, ako v Evropi sami ne najde tretje države, koja bi se ne protivila njenim nameram. Mej zadnje štejemo tudi urejenje balkanskega poluotoka, na kojem je ne malo tudi Avstrija interesovana. V izvršenje tega političnega čina morala bi se mešati tudi Avstrija, a gotovo bi bilo boljše, ako bi se ta ne mešala v to kot neprijateljica Rusiji, ampak kot prijateljica. Avstrija morala bi dosledno postati oporišče Rusije v urejenju balkanskega poluotoka in menimo, da lojalnost in domoljubje samo moralo bi voditi vse slovanske poslance, da zagovarjajo premembo vnanje politike Avstrije v navedenem smislu.

Posojilnica.

Sedaj, ko v Trstu ustanovljamo slovensko posojilnico, umestno je gotovo, da se seznanimo s značajem, osnovo in važnostjo onih zavodov, katere v Slovincih navadno zovemo posojilnice, kajti še le kadar spoznamo, da je to stvar, proizšla iz ideje, s katero se bavimo, zanimamo se tembolj za njo. Ali do proizvedenja misli do dejanja imamo tu še nekaj pota; le splošno zanimanje za nameravano posojilnico nam more pripraviti pravo podlago njenemu vapehu. Zaradi tega ne storimo še vsega, ako napravimo pravila tržaške slovenske posojilnice; neobhodno potrebno je, da seznanimo tudi ljudstvo z nje neobhodno potrebo. Posojilnica ne sme biti samo na papirji; stopiti mora v življenje in za-to predstaviti se javnosti.

Kaj so toraj posojilnice, o katerih govorimo? To uprašanje stavimo, ker vemo, da so posojilnice v Trstu še premalo poznane.

Posojilnice je okrog 1850 leta izumil, prvi ustanovil in v Nemčiji vdomačil Herman Schulze-Delitzsch. Ta delavni mož opazoval je, kar mi še danes vidimo, da vele-trgovec, fabrikant, vele-posestnik dobi denar lahko po nizkih obrestih, kadar mu treba, na posodo; a da človek z majhnim gospodarstvom ali obrtjo, kakor n. pr. mali trgovec, rokodelce, kmet itd. dobi posojilo le zelo težko in tudi tedaj po visokih obrestih.

Razne banke, hranilnice in enaki večji finančni zavodi služijo — in to pod ugodnimi pogoji — le višjim in premočnejšim stanovom, a pri veliki masi srednjih in nižjih stanov, ki so ostali brez kreditnih zavodov, poganja spodjedajoče oduševstvo v izobilji. Kdo ne bi trdil, da ne vladajo pri nas enake razmere?

Kako toraj dobiti nižjim in srednjim stanovom kredit po nizkih obrestih? Schulze-Delitzsch jim je odgovoril: Kar kredit posameznega ne premore, to premore združen kredit več oseb. Združite se v gospodarske zadruge, vsak ud naj vplača majhen delež v društveno blagajno in bodi porok za vse dolgove, katere napravi zadruga. Čim več udov, tim več kredita bode imela zadruga, tim več denarja dobi lahko na up, kajti večje število ima pri enakih razmerah več premoženja kakor majhno. Prašate sedaj: „S katerim premoženjem pa so udje poroki za zadruge?“ Odgovorimo: z vsem, in to poročstvo udov za vse zadružne obveze daje in bode dajalo toliko kredita zadrugi, da bode lahko izposojevala denar po nejnižjih obrestih, ga dobivala v obrestovanje in ga potem posejovala v prvi vrsti svojim udom.

Te „zadruge“ ali kakor jih mi imenujemo „posojilnice“, razširile so se v malih letih in so zares demokratizovale kredit v novejšem času. Že leta 1887 so imeli v Nemčiji okrog 2200 tacih zadrug (posojilnic), ki posodijo na leto 2000 milijonov mark. V Avstriji bile so vpeljane take zadruge ali posojilnice s postavo z dne 9. aprila 1873 št. 70 d. z., katera določuje natanko njih organizacijo. Po tej postavi so posojilnice gospodarske zadruge, ki povspešujejo gospodarstvo svojih udov s kreditom. Število udov ne sme biti določeno; udje smejo vsako leto ustupati v zadrugo in izstopati iz nje, se ve da pod pogoji v zadružnih pravilih navedenimi. Razven pri vstopu v zadrugo plačana zneska, katerega imenujemo zadružni delež, in kateri se udu pri izstopu vrne, je vsled omenjene postave vsak ud porok za vse dolgove zadruge ali posojilnice, in sicer ali neomejeno z vsem svojim premoženjem ali pa samo v visokosti zadružnega deleža ali večkratne svote tega deleža, kakor to družtvena pravila določujejo; v prvem slučaju je posojilnica zadruga z neomejenim poročstvom, v drugem pa zadruga z omejenim poročstvom. Posojilnice imajo razven zadružnih deležev denar na razpolaganje, ki ga sprejemajo kakor hra-

nilnice na obresti v slučaju potrebe, katerega si izposojejuje pri finančnih zavodih ali pri družih upnikih. One dajo udom posojila in razdele letni dobiček mej nje.

Taka je v kratkih potezah organizacija posojilnic, katere v Slovincih plodonosno delujejo. Tudi posojilnica, katera se ustanavlja v Trstu, bode taka zadruga „z omejenim poročstvom“. Želimo, da v kratkem oživi, kajti le predolgo smo čakali Slovenci v Trstu na ta prevažni zavod in tako zaostali v tem oziru za našimi rojaki na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem. Kar Slovenci v Trstu na gospodarskem polju živo potrebujejo, je: organizacija. Že je storjen prvi korak z ustanovljenjem posojilnice, da bi se nujna ta potreba vresničila in začela delovati čim prej, tem bolje! mp.

Starišem spodnje okolice!

Kmalu bode dana prilika spodnjeokoličanskim starišem, da odločijo o osodi nedolžnih svojih otrok. V kratkem nastopi novo šolsko leto in prične se vpisovanje otročičev. — V Skednji, Rojanu in v Barkovljah se nahajajo na tamošnjih ljudskih šolah italijanske paralele, ustanovljene s namenom poitalijančevati našo dečo. V minolem šolskem letu je obiskovalo Škedenjske in Rojanske italijanske razrede primeroma lepo število naših otrok, bolje se je godilo v tem obziru v Barkovljah. V zadnjeimenovanem selu je obiskovalo v minolem šolskem letu italijanske razrede le jako malo število otrok — in še med temi jih je bila polovica tam naseljenih Furlanov.

Z odpravo prosta luke odšli so pa privandrani Furlani iz Barkovelej — in število italijanske razrede obiskujoče deče bode znatno padlo. Utegne se prigoditi po takem, da nehajo tamošnji italijanski razredi sami ob sebi — ker ne bode dovoljnega števila deče, ki bi jih obiskovala!

Barkovljanskim rodoljubom je treba biti pri prihodnjem upisovanju otročičev jako opreznim.

Poznani ljudje — magistratni organi — delali bodo na vse sile, da se upiše v tamošnje okoličanske razrede vsaj toliko število slovenskih otrok, kolikor je potreba za uzdrževanje istih.

V minolem šolskem letu, t. j. pri dotičnem upisovanju delali so tudi magistratni ljudje na vse kriplje, da se upiše slovenska domača deča v tuje razrede. Ali tudi tamošnji rodoljubi niso držali rok križem, in njih trud ni ostal brezuspešen!

Domači otroci obiskujejo pa italijanske razrede z največjo nejevoljo — le po ukazu svojih starišev — kateri pa tudi ravnao tako le vsled tega, ker so v kaki zvezi z mestnimi organi — ali pa iz neumnega strahopetja!

Znano mi je, da je v minulem šolskem letu na ital. oddelku Barkovljanske šole upisani otrok rajši karsibodi družega podednal, nego obiskoval „laško šolo.“ Na noben način ni bilo moči pregovoriti dečka, da bi hodil v šolo — in v celem letu videl je morda le — dvajsetkrat šolsko sobo.

Ubogí deček je prosil stariše naj ga upišejo v slovenski razred, katerega bi z veseljem obiskoval — a oni so ostali gluhi — preposlušni človeku, za katerega se noben pameten domači človek ne zmeni!

Uprav v imenovanu šoli (ital. oddelku) vprašal je tamošnji g. župnik nekega otroka o krščanskem nauku, ali otrok razumel ni niti vprašanja g. župnika ter se začel mlo jokati!

Ti otročiči bi morali biti dotičnim starišem v svarilo — starišem, ki dopuščajo, da se na tak način mučijo nedolžna njih deca!

In okoličanske verne matere morale bi pač pomisliti, koliko je pretrpeti ubogim otrokom posebno ob učenju krščanskega

Dalje u prilogi

nauka, — morale bi izprevideti, kako škodo trpe ti otroci v vsakem obziru!

Ubogi sedemletni otrok, nastopivši prvi razred na italijanskem oddeku, in znojč moliti v svojem rodnem jeziku komaj „Oče naš“, katerega mu je vočila v glavo skrbna mati, mora se učiti tu že vse molitve in vse krščanski nauk v italijanskem, tujem mu jeziku, katerega niti ne razumi! — Otroci, obiskujoči italijanske razrede, navadijo se pač le malo krščanskega nauka — in še tega (ker v tujem jeziku) pozabijo kmalu, potem ko zapuata ljudsko šolo, da si gredo kruha služiti.

Umevno je samo ob sebi, da pozabijo ti otroci v par letih po končani ljudski šoli vse krščanski nauk v italijanskem jeziku — in ker se niso tega v svojem jeziku učili — nimajo potem pač niti pojma o krščanskih resnicah! Da je to istina, priča nam v predmestjih kolikor v narodnem, koliko v moralnem obziru propadajoči naš življ!

Magistratni organi in okoličanski renegati, slepeči naše ljudstvo pri upisovanju otrodičev, kriče, da je okoličanom neobhodno potrebno znanje italijanskega jezika in da vesed tega morajo obiskovati otroci „italijanske šole.“ Pri nekaterih okoličanskih nezavednejših in renegatih lahko izhajajo s enakim igovarjanjem — ali vsak pameten okoličan dobro zna, koliko je verovati enakim prigovarjanjem. Znanje italijanskega jezika je res potrebno okoličanom — ali italijanski jezik uči se po vseh okoličanskih ljudskih šolah, pričenši s drugim razredom, kot obvesni predmet.

In okoličanski otroci nauče se na podlagi materinega jezika gotovo bolje italijanski, nego bi obiskovali italijanske paralelke. Otroci, kateri obiskujejo italijanske razrede na okolič. ljudskih šolah, priče se pač borno slabo italijanskemu jeziku in ker se ne uče svojega rodnega, ne umo, končavši detično šolo, prav za prav nobenega jezika.

Ker niso vajeni našemu pravopisu, čitajo navadno lahonke liste mesto naših slovenskih, in slovenske knjige niti ne poznajo!

Starišem iz Rojana, Skednja in Barokovelj klicati je torej: pozor! — Naj nikar ne veruje pri upisovanju nekaterim ljudem, kateri se bodo znali tako lepo prilizovati — le da zvabijo naše otroke v italijanske razrede. Ščasoma, — in morda ne bode treba šteti desetletja — utegne zadobiti tudi narod naš svoje svete pravice, katere sedaj uživajo drugi narodi. Tedaj pa bodejo kleli okoličanski možaki sedanje vgojitelje, kateri so jim zabranjevali ponk v rodnem njih jeziku. Pazite toraj na svoje otroke, spodnjeokoličanski stariši — in ko bode čas upisovanja, ne dajte se premotiti od nikogar. Vi sami ste gospodarji, da odločujete o prihodnji sreči svojih otrok.

Pokažite toraj o priliki upisovanja poznanim organom in nekaterim nesramnim renegatom — da ste vi sami gospodarji na svoji zemlji, da ste vredni nasledniki svojih dedov, kateri so tako vestno čuvali in ljubili mili rodni jezik!

Domači rodoljubi imenovanih treh vasij imajo pa ob tej priliki primernege dela. — Prigovarjati je treba domačim starišem, naj upisujejo svojo dečo edino le v slovenske razrede, in poučevati jih primerno, da bodo znali možato odgovoriti priliznjenim, vabljivim besedam nekaterih uditeljev in drugih magistratnih organov. Na delo toraj, ker časa nam ne preostaja! — Kako krasno bi bilo, ako bi bili naši okoličani trdni v tej ideji — da bi zapisali celokupno svoje otroke edino le v slovenske razrede!

Italijanski razredi ostali bi potem prazni — in denar, kateri se potrosi vsako leto za vzdrževanje teh — ostal bi magistratu na razpolago za razne potrebe, kojih je nebrojno število.

Preživeli smo v Zagrebu krasne dneve, dneve kojim je bila signatura: hrvatsko-slovensko pobratimstvo. Dnevi ti bili so velepomembni v življenju teh dveh sosednih si slovanskih plemen.

Is Trsta odpeljalo se nas je k slavnostim v Zagrebu kacih 60 oseb, — mej temi deputacija našega „Sokola“ — a na peronu tržaškega kolodvora zbralo se je v soboto zvečer lepo število tržaških Slovencev vseh stanov, da nam pred odhodom stisnejo roko. Vse je bilo navdušeno; mi odhajajoči in oni pozdravljajoči nas. Ko se je vlak jel pomikati, zaorili so burni živio-kici; škedenjsko pevsko društvo „Veslesila“ koje se je — čast in slava mu na tem! — korporativno udeležilo izleta, pa je zapelo močan pevski zbor, katerega akordi so majestozno odmevali po širni kolodvorski dvorani. Bila je to ganljiva ovacija, namenjena, ne toliko nam, ampak ónemu, kateremu smo odhajali v goste: bratskemu nam narodu hrvatskemu. Ovacija ta nam je pričala, kako globoko se je ukoreninila ideja pobratimstva avstrijsko-jugoslovanskih plemen. Neveliko je bilo sicer število nas, kojim je pripadla prečastna naloga, da smo tolmači čutstovanja ob bregovih Adrije bivajočega Slovanstva, ali omenjena ovacija nam je v dokaz, da je na tisuče in tisuče primorskih src sočustvovalo z nami: da se je celokupni naš narod v duhu udeležil zagrebških slavnosti.

Mejpotoma od Trsta do Ljubljane naraščalo je na vsaki postaji število izletnikov; osobito pa smo se v Divači razveselili istrskih rodoljubov, koji so v razmierno lepem številu hiteli v Zagreb, da se tam v bratskem naročju ojačijo za nadaljnjo težko borbo, da se navsamejo duha samozavesti in trdne vere v konečno zmago svete naše stvari in v srečnoje bodočnost milega nam rodu.

Dospévši ob 4. uri s jutraj v belo Ljubljano, bilo nas je že lepo število; na kolodvoru ljubljanskem pa šivahno, nekako nervozno gibanje. Starosta ljubljanskega „Sokola“, g. Ivan Hribar, pozdravil je radostnim srcem primorske in istrske izletnike. Truma za trumo prihajala je na kolodvor, tako, da je na peronu kmalu nastala prava gneča. Samo ljubljanskih Sokolcev v opravi bilo je — ako se ne motimo — 75. Ko smo poseli v vagon razlegalo je krasno slovensko petje v rano jutro. Kakor mejpotoma od Trsta do Ljubljane, tako je tudi od Ljubljane naprej na vsaki postaji naraščalo število izletnikov. V Zagorji pridružil se nam je tamošnji „Sokol“ pod vodstvom staroste Medveda, koje društvo moramo prištevati mej najgibnejše in najdelavnejše mej našimi društvi po deželi. In kaj še le na Zidanem mostu, kjer se je z našim vlakom sklopil se zelene Štajerske došli vlak. Slava Štajercem, ki so odposlali v Zagreb tako impozantno število zastopnikov in zastopnic, mej kojimi je v prvi vrsti imenovati Celjskega in Savinjskega „Sokola“. Ko sta se združila oba vlaka, bila je vrsta vagonov nepregledna. Vozče se ob Savi doli proti Krškem pozdravljalo nas je ob železni cesti stoječe ljudstvo mahanjem s klobuki in roboi, a izletniki naši odzdravljali so jim belorudečimi zastavicami. Na vsaki postaji pričakovalo nas je ogromno število rodoljubov, pozdravljajočih nas uprav navdušeno. Na Vidmu pridružil se je „Sokol Novomeški“ se zastavo.

Okoli 11. ure došli smo v Zagreb, kajti vlak imel je dobro uro zamude. Bilo nas je okoli 1300; ako pa še računamo z drugimi vlaki došle, moramo reči, da nas je prihitelo v Zagreb nad 2000 Slovencev.

Bili smo radostno vzburljeni, ko smo stopali iz vagonov, da se uvrstimo v slavnostni sprevod; člani vsprejemnega odbora — v fraku in belih rokovicah — hitali so sem in tja, da so nam, kjer je trebalo, bili na roko. Ker je bila na kolodvoru

vsled ogromnega števila vagonov in množine nagromadjene prtljage velika tesnoba, se ni vršil pozdrav na kolodvoru, ampak pred kolodvorom. Uvrstivši se v sprevod odkorakali smo torej — na čelu Ljubljanski in takoj za njim Tržaški „Sokol“ — pred kolodvor. Tu nas je v imenu mesta Zagrebškega pozdravil načelnik dr. Amruš, a se mu zahvalil starosta ljubljanskega „Sokola“. Ne daleč od kolodvora pričakovala so nas zagrebška društva se zastavami. Mejpotoma pozdravil nas je še predsednik zaveznege odbora. Ko so se uvrstila še hrvatska društva s zastavami, razvil se je velikanski, impozanten sprevod; bil vam je to krasen, čaroben prizor, da si kaj lepšega niti misliti ne moremo. Po ulicah pričakovalo nas je na tisuče občinstva; od vseh strani donelo nam je nasproti: „Živeli Slovenci“ — in raz oken krasnih palač usipale so elegantne dame cvetje na nas. Ganljive so bile te ovacije, ker se jim je videlo, da prihajajo od srca. Pred kaptolsko zgradbo pričakovale so nas lepe gospodičine v krasnih narodnih nošah, da z vencí okrasijo vsako zastavo. Velikanski sprevod pomikal se je potem ob sviranju koračnic do pevskega hrama; to vam je lepa, občirna zgradba, kaj prikladna za take velike slavnosti. Dospévše v pevski hram pozdravil nas je javni belešnik, dr. Arnold. Tu so nam odkazali stanovanja. Za večino Sokolcev priredila so se stanovanja v ljudskeji šoli v samostanski ulici in bili smo prav zadovoljni.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Velike vojaške vaje v Schwarzenavu so končale 7. t. m. Oba cesarja-zaveznika pratila sta z visokim zanimanjem kretanje čet ter se vselej podala na tako stališče, od koder sta mogla natančno pratiti vse faze vele zanimivega manevra. Nemški cesar izjavil se je večkrat jako povoljno in laskavo o našej armadi. Po 8. uri dal je naš vladar sam povelje za pretrganje.

Zatem nagovorilo je Nj. Veličanstvo naš cesar zbrani častniški kór, izjavljajoč, da sta obe Veličanstvi jako zadovoljni z baš končanimi vajami, koje so živo dokazale visoko stopinjo razvoja avstro-ogerske armade; povdarjal je orožno pobratimstvo avstrijske in nemške vojske.

Ob 2. pop. odpotovalo je Nj. Veličanstvo s spremstvom na Dunaj. Dunajsko prebivalstvo je vračajočega se vladarja burno in navdušeno pozdravljalo.

Nemški cesar, kralj saksonski in princ Jurij odpotovali so s posebnimi vlaki v Monakovo.

Nj. Veličanstvo naš cesar zahvalil se je pismeno prebivalstvu waldviertelskemu na mnogobrojnih dokazih lojalnosti, dinastične udanosti, požrtvovalnega in radovoljnega izpolnjevanja vojaških dolžnostij.

Kralj Saksonski podelil je nadvojvodi Eranu Salvatorju red krone z rutimi dijamanti, deželnemu namestniku pa veliki križ Albertovega reda.

Cesar nemški podaril je o tej priliki obema zapovednikoma vojnih kórov svojo sliko z lastnoročnim podpisom v zlatem okviru.

Njeg. Veličanstvo odšlo je iz Schwarzenau na Ogersko kjer nadzoruje vaje 5. kora.

Program za potovanje cesarjevo na Češko je konečno določen. V Prago prispe dne 26. septembra, kjer ostane 5 dni. Dne 1. oktobra pride cesar v Liberec.

Komaj se je zanesla vest, da obiščejo Čehi zagrebško razstavo, že zaganjajo razni nemški „nacionalni“ listi grozen krik o panslavističkih demonstracijah, koje se bodo o tej priliki baje tam dogajale. — Naj bodo gospóda le mirni; Slovani znamo dobro, kaj je takt — tudi v politiskem

smislu. Mogli bi prihajati baš najgorji nemški-nacionalni kričači a svojimi madjarskimi pobratimi k nam v šolo!

„Nar. Listy“ poročajo, da je sklenil izložbeni odbor, da nagovori predsednik istemu o priliki obiska Nj. Veličanstva češke razstave nemško in z atem češko. S tem sklepom bi bili izvestno gospóda Nemci — ne samo v Češkej, marveč tudi njih somišljeniki izven Avstrije zadovoljni, ako bi bila stvar istinita.

Pohvaliti moramo, da češki poslanci jeden za drugim stopajo pred svoje volilce, da poročajo o svojem delovanju. Dne 9. t. m. poročal je poslanec dr. Lang. Volilni shod vsprejel je resolucijo, a koje se pozivljajo mladočeški poslanci, da predlože državnemu zboru interpelacijo, zahtevajočo, da se uveljavi češko državno pravo. Ako bi odklonili to zahtevo, poprimejo naj se poslanci skrajnega sredstva opozicije, to je, nastopijo naj pasivno politiko.

Shod čeških klerikalcev v Pragi odložen je na prihodnjo spomlad. Ker so Staročehi vabilo klerikalcev nekako hladno vsprejeli, žele sedaj klerikalci, da se shod skliče na Moravskem, kjer se menda ne bode bati Mladočeškega vpliva.

Umrli je deželni in državni poslanec kranjski baron Taufferer.

Kmečke občine Gorenjske volile so župnika Mesarja svojim zastopnikom v deželnem zboru kranjskem.

Z Dunaja prihajajo vtemeljene vesti, da se v kratkem izvrše bistvene spremene v krogih najvišjega sodišča. Da bode vlada vzela o tej priliki v poštev tudi težnje avstrijskih Jugoslovancev, imamo malo nade.

Vnanje države.

Car ruski pride na rusko Poljsko, kjer se bodo vršile velike vojaške vaje.

Preatolonaslednik ruski se v kratkem poroči s princeso Grško Marijo.

Dardaneelsko vprašanje je rešeno popolnoma po zahtevanju Rusije. „Standard“ bil je torej povsem krivo obveščen. — Porta se odslej ne bode ustavljala Dardanele prolazečim ladijam ruske prostovoljne mornarice. To znači vsakakor vseh ruske diplomacije, katera je imela toliko lajšo vlogo, ko je Lord Salisbury svoječasno sam razjaril Sultana proti angleškej vladi. Na vprašanje Sultanova namreč, kedaj namerava Angleška že enkrat zapustiti Egipet, odgovoril je rogljivo: v kakih 50 letih. — Lahko je umljivo, da je izgubil sultan vse zaupanje do angleškega odposlanika, toliko lajša pa je bilo delo francoskemu in ruskemu veleposlaniku.

Pogajanje Avstro-Ogerske se Srbijo radi sklenitve trgovinske pogodbe prične se sredi oktobra.

Morilec finančnega ministra bolgarskega še vedno nimajo v svojih rokah. Sedaj se zopet čuje, da je Stambulov zaukazal predsedniku preiskovalne komisije preiskati palačo metropolitna ker sumijo, da je bil poslednji tudi pri umoru udeležen.

Rumunski kralj bavi se sedaj v Benetkah; v njega spremstvu je tudi ministerski predsednik Florescu. Govori se, da se snideta s kraljem italijanskim.

Po dovršenih vojaških vajah v Schwarzenau, odšel je nemški cesar na Bavarsko, kjer so ga slovesno vsprejeli.

Umrli je bivši predsednik republike rancoske, Jules Grévy. Star je bil 78 let.

DOPISI.

Iz Podmelca 7. septembra. Podmelska čitalnica priredila je pretečeno nedeljo zvečer v prostornem salonu gosp. Luke Breliha veselico, katere se je udeležilo obilno domačih in vsled ugodnega vremena tudi nepričakovano število ptujih gostov.

Dvorana bila je lično okrašena, dobro razsvetljena in sploh je žrtvoval odbor mnogo truda, da je vse pripravil. Začetek veselice bil je točno ob 7 $\frac{1}{2}$, kakor je bilo naznanjeno in vršila se je v najlepšem redu, kar je bilo došlim v veselje, igralcem in pevcem pa v čast, ker so pokazali svojo spretnost in dejansko ljubezen do naroda. Ne bodem razpravljati malenkosti in postranske zadeve, ki so povspeševale, mirno in pohvalno izvršitev krasne nedolžne narodne zabave, marveč hočem pojasniti glavne zanimivosti veselice, katera se je vršila v sledečem redu: 1. Petje: „Vesela tovarišja“. 2. Deklamacija. 3. Petje: „Ptici“. 4. Petje: „Slovanska deklica“. 5. Igra: „Kje je meja“. 6. Petje: „Slovo od domovine“.

V prvi vrsti moram čitatelje opozoriti, da je tukajšnji pevski zbor dobro zastopan in pod skrbnim vodstvom pevovodje gosp. učitelja temeljito izurjen ter vsestransko izborno napreduje, kar je zopet pri tej priliki pokazal, kajti gostom je petje jako ugajalo ter jih tako ganilo, da so se morale na soglasno javno terjatev raznotere točke še ponavljati.

Nepozabljiv vtis napravil nam je pa govor gosp. učitelja, v katerem je slikal naše narodno geslo: „vse za vero, dom in za cesarja“ v živih podobah in ga uterjeval navdušeno z prepričevalnimi dokazi. Pritrjeval je, da obstoje razna društva, ki hočejo cvetoči narod uničiti ter deloma ponemčiti, od druge strani pa poitaljančiti n. pr., „Lega nazionale“, „Schulverein“, „Südmark“; dalje pretijo z zvijačo ali pa se silo tudi nedotakljivim narodnim svetinjam, za koje plamtijo naša srca.

Ptujci hočejo pokupiti zadolžena posestva ter se naseliti med Bogu in cesarju zvesti narod, hočejo odtujiti deca slovenskih roditeljev in konečno celo iz javnega življenja in iz službe božje. Preobširno bi bilo vsaj glavne hipoteze zanimivega z ploskanjem odobranega govora opisati. — Res le pod tem geslom zamore narod dospeti do slavne zmage, oboroženi moramo čuvati, braniti naše pravice, buditi ljudstvo do prepričanja ter ga dramiti. Da za dom, za krasni dom, bije nam srce, posnemajmo vzglede buditeljev naroda; v slogi je moč; se skupnim sodelovanjem bodemo rešili narod in njegove svetinje. Gojiti moramo dalje neomahljivo zvestobo do našega vladarja in posnemati hrabre sinove Slovenije, ki so na mnogih bojiščih prelili kri za slavno hišo habsburško in cesarja svojega. Pravo ljubezen do domovine in do cesarja pa zamoremo gojiti vpešno in zmagovalno le po geslu: „Vse za vero!“ Z vero pade narodnost, Slovenstvo, domoljubje itd., saj že Muhamed pravi: „Človek brez vere je podoben mrliču“.

Posebno zanimiva pa je bila igra: „Kje je meja“; ta se je naravno in neprisljano vršila in do konca spremljal pa jo je smeh gledavcev. Smeh je lomil vse posebno o prizoru, ko je Zverija modroval in delal svoje prihodnje sklepe in ta je najugodnejše rešil svojo ulogo. „De kustabus non es tiaputandu“ mi je pravil nekaj izolani dijak; morda je tudi tukaj kacemu vgaljal bolj stari Kriš, okorni Kras, itd. Kakor vidimo, Factotum veselice bil je zopet g. učitelj, zato mu izrekamo javno zahvalo, da ne budi narod le z besedo, ampak tudi z dejanjem. — Praznovali bodemo kmalu dvajsetletnico ustanovitve čitalnice; nadejamo se in pričakujemo, da se zopet priredi veselica ter naš sosedni gostje iz Tolmina, Grahovega in od sv. Lucije še v obilnejšem številu obiščejo.

Komensky.

V Gorici 5. sept. 1891. [Izv. dop.] G. urednik! Prosim Vas, sprejmité nastopni dopis, da tudi Vaši naročniki zvedo, v kakošni varnosti smo gorški Slovenci.

Dne 5. avgusta se je sprehajal urednik „Nove Soče“ s trgovcem Antonom Urbančičem. Ko prideta okoli 7 $\frac{1}{2}$ ure zvečer po „Gospodski ulici“ pred kavarno

„Nationale“ ališni urednik, da pri misah govore nekaj o „Novi Soči“, na kar opozori svojega spremljevalca; a ni še izrekel besede, ko ga ustavi Lahon A. Nardini. Ko ga upraša urednik, kaj da želi od njega odreže se ta, prav surovo, da bi mu dal rad nekoliko zaušnic, a za danes, da se zadovolji le z opozorenjem. Urednik je vso stvar naznanil sodnji, v sed česar je bila večeraj obravnava. Možko je Nardini tajil, a pomagalo mu ni nič, ko je priča fakta potrdila s prisego. Obsojen je bil v dvodnevni zapor ali 10 gl. globe. A to ni bilo še sadosti. Ko gre urednik po dokončani obravnavi iz sodnega urada, pride za njim Nardini, ga zavrtno napade, pridene mu gorko zaušnico rekši: „Sedaj me pojdi zopet tožiti.“ Dostavljam le, da se je to zgodilo ob polu ene popoldne in da ni čudo, ako udobivajo mirni ljudje anonimne liste z grožnjo: „Ako boš hodil z N. N. na sprehod, dobiš jih.“

Različne vesti.

Njegovo Veličanstvo dospe dne 18. septembra v Miramar, kjer ostane en dan.

† Franjo Dekleva. Umrl 6. t. m. nagle smrti tukajšnji poznati trgovec g. Fran Dekleva. Počivaj v miru!

Konfiskacija. Zadnje št. našega lista zaselo je e. kr. pravdnistično radi dopisa iz Istre. Da naročnike naše malo odoškodujemo, priredili smo denašnji štev. prilogo.

Slovenščina v tržaških cerkvah. Ljubljanskega „Slovenca“ tržaški dopisnik odgovoril nam je zopet v dolgem članku ob zadevi odprave slovenske prepovedi pri sv. Justu. Odgovor ta nas je na novo uveril, da bi bila polemika z ljubljanskim listom o tem predmetu brezspesna. Le nekoliko besedi spregovorimo o tem odgovoru, kojega nekateri stavki so uprav piramidalni in nam v bengališkem svitu kažejo motive sedanjemu prepiru v Sloveniji. Povderjali smo že, kako se je ljubljanskega „Slovenca“ tržaški dopisnik postavil na stališče magistrata, vsklikujoč nam: glejte tu in tu po okoličini imate slovenske prepovedi. No v zadnjem svojem odgovoru razpel je plašč svoj prav na široko, da se je nam vsem pokazal takega, kakoršen uprav je. Kakor so nas v srce zabolele izjave „Slovenčeve“, tako hvaležni smo na odkritosrčnosti gosp. dopisnika, kateri odkritosrčnosti se moramo zahvaliti, da vsaj vemo, pri čem da smo. Sedaj vemo, da ni nam smeti govoriti o diferencijah mej brati, ampak da se boj, vihraje sedaj mej Slovenci, zares vrši mej narodno in protinardno stranko. Prosimo, pazite! „Slovenčev“ dopisnik piše tako-le: „Da ordinarijat služi Vašim zahtevam, gospoda, imel bi proti sebi ne le magistrat, ampak ogromno večino katoliškega in vernega občinstva.“ — Torej ne samo magistrat, ampak tudi velika večina vernega občinstva bila bi proti ordinarijatu, da ni poslednji ugodil zahtevam gospode na magistratu! To je gorostasno, to je nečuvstvo. Razumete-li to trditev „Slovenčeva“? Kje ste vi vsi Kluni in Nabergoji, ki ste že tolikokrat ognjenimi besedami žigosali mestni magistrat in njegove tendencije?! Lažniki ste in obrekovalci, kajti v ljubljanskem „Slovenci“ morete čitati, da je velika večina vernega katoliškega prebivalstva na strani magistrata, kajti kdor se prvemu zameri, zameri se tudi poslednjim. In ker so velika večina tržaških vernikov — tega vendar ne bodete tajili — slovenskega rodu, je po takem večina Slovencev z magistratom povsem zadovoljna in z njim solidarna. — Zagovarjate oportunitizem, potem pa vas uprašamo, zakaj se istega našela ne držite tudi na Kranjskem?! Zakaj tam ne odjenjate ni za las, zakaj ste ravno tam napovedali neizprosni boj, boj do noža, s svojimi sorojakom?! Ne ne, kdor tako piše, je pač pristaš veled. g. dra. Mahnič, nikakor pa ne na-

rodnjak in zagovornik narodnih pravic našega rodu. Gospoda Klun, Nabergoj in tovariši nikakor niso bili lažniki, ampak propovedniki svete resnice, ko so bicali nezasišane odnošaje v mestu tržaškem. Nikakor jim ne moremo odrekati zgovornosti, ali menimo, da je bila še vedno nedostatna v to, da bi bili mogli povsem primerno naslikati odnošaje naše. Laž je, da bi bili mi kedaj grozili z rascolništvom, ampak metali smo dosledno v koš alične dopise, ki so nam prihajali dan na dan in nedavno dali smo prostora dopisu, naperjenemu proti Barkovljanski „Adriji“, da si se društvo tole radi postopanja magistratovega in odprave slovenske prepovedi pri sv. Justu odpovedalo cerkvenemu petju. Mi se nikakor ne upiramo naredbam cerkvene oblasti, ako te-le izhajajo iz nje lastne inicijative; naredbi glede slovenske prepovedi pri sv. Justu pa smo se uprli, ker predobro vemo, kdo jo je izposloval in to iz motivov, izvirajočih iz neugasnega sovraštva do našega rodu. Stem basta!

Najnovejša pojava magistratne oblasti. Tukajšnje „Tržaško podporno in bralno društvo“ obnovilo je o priliki svoje prese-litve napis na društveni tabli, razobešeni pod okni društvenih prostorov ter dalo, dosledno svojemu imenu tržaško društvo, potrjenemu po e. kr. namestništvu v Trstu, naslikati pred napisom tudi grb tržaški. A glej, nesrečne ti misli! Grb tržaškega, čisto italijanskega mesta pred slovenskim napisom! To je skrajna držnost „privandranih ščavov“, misli si je očka „Independente“ ter pod vtisom te držnosti opozoril verne svoje čitatelje, v prvi vrsti seveda mestne očete, zahtevajoč energičnega postopanja proti takej „zlorabi“. Javkanje, bljuvanje in repenčenje „tržaškega ljubljenca“ našlo je zaželjeni odmev v srcu merodavne mestne oblasti, kajti vodstvu omenjenega društva stigel je magistraten ukrep, valed katerega se društvo poziva, napis s tržaškim grbom v teku treh dni odstraniti, pod pretenjem denarne globe 10 for., ukazajoč ob enem, da mora društvo, prej nego razobesi katerikoli nov napis, stigniti dovoljenja mestne kompetentne oblasti. Na ta ukrep dalo je vodstvo „inkriminovano“ tablo začasno skinito, ter ukrenilo ob enem potrebne korake, da se more skoraj, nadejamo se, brez prigovora — razobesiti. O tem imeli bi troje opomniti. Prvič, da so magistratni organi slepi, ako ne vidijo, da rabijo tudi druge korporacije brez posebnega dovoljenja slavno tržaško „alabardo“ — naravno velja to le o pristnih italijanskih društvih, katere delujo v povsdi go širjenja nekod toli zaželjenega italijanstva v Trstu in okolici —, da se slovenskemu društvu, katero ima v tem smislu baš nasprotno namene, namreč širjenje narodne zavednosti, kaj tacega šteje v greh, ni kdo si ga vedi kakšno čudo; to je znano dvojno merilo. Drugič zaboležimo obžalujoč, da stoji v kljub nebrojnih bridkih izkušenj, katere je že doživel si, naš magistrat valed brbljanja svojega „ljubljenca“ na nepravem mestu, vedno še pod njega vplivom ter ga smatra „glasilom javnega mnenja prebivalstva tržaškega.“ (11) Tretjič obžalujemo „neodvisni“ mestni magistrat sam, kateri stoji brezpogojno pod vplivom tacega glasila, kateremu je celo bodel v oči transparent, izložen na oknu istega društva na predvečer rojstnega dne Nj. Vel., transparent okrašen poleg napisa tudi s tržaškim grbom! No tolažimo se s prislovcami: „Povej mi s kom občuješ in povem ti, kdo si!“ ali bolje: „Vsaka sila itd.“

Volilna borba v Pomjanu dala je povod nekemu zakonitemu dopisunu lahonskega lista „Il Mattino“, da je stresel svojo jezo na g. župnika v Pomjanu in necega družega hrvatskega rodoljuba, koja se v družbi z drugimi dobromislečimi narodnjaki prizadevata do prepričanja slovenski narod v Pomjansčini, da ne posluša v predstojajočih volitvah svojih večnih sovražnikov

Lahončev, koji jim sedaj občejuja ščitje in doline, a po dovršenih volitvah jim bodo po svoji navadi pokazali „figo“ ter dalje s njim ravnali, kakor s pravimi „ščavi“. O izletu več tržaških rodoljubov v Pomjanu pravi dopisnik, da so bili sprejeti „con una buona dose di pietre“, koji čin pač zadostno priča o toli hvalisani lahonski kulturi. Istreki kmet je menda še spoznal, od kod mu prihaja vse gorje, in brez dvojbe bodo Pomjanci o teh volitvah vršili svojo dolžnost, izbravši si svoj slovenski zastop! —

Volitve v Pomjanu „Il Mattino“ je grozno hud, ker je politično društvo „Edinost“ bilo toli držno, da je v posebnem spisu opozorilo o bčini narje pomjanske na veliko važnost predstojajočih občinskih volitev. Smili pa se nam vendar-le to lahonsko revše, trdeče, da bi se bilo kmalo sadušilo, ko je napisalo čudne besede „Edinost“. Če je tako, potem pa revše gotovo ne odide poginu, kajti požrti jim bodo v bodoče še marsikako trbo kost, nego je „Edinost“ in to je: zavednost ljudstva, izvirajoča iz spoznanja, kako ste žnjim, gospoda italijanske, dosedaj postopali. Ako pravite, da tudi naša stranka ni dosedaj nič dobrega storila za ljudstvo, vam moramo odgovoriti, da to ni res. In ako bi bilo tudi res, ne sadene jo ne nobena krivda, ker v to ni imela niti prilike, kajti gospodarila je v Pomjanu neomejeno le lahonska stranka in imela je — kakor smo že rekli — sukno in škarje v rokah. Vi, lahonska gospoda, imeli ste skozi leta in leta obilno prilike, delovati za blagor občine in nje prebivalcev, ali vi ste ljudstvo poznali le ob priliki ravnih volitev, sicer ste pa ljudstvu, ki vas je proailo kruha, podajali le kamen. Občinarji pomjanski ležali so skozi leta in leta na trdem, kdo bi jim vameril, da se hočejo malo obrniti na drugo stran, kjer jim morda malo o dleš e? Kar se pa tiče izzivanja preprirov, le molčite gospoda, kajti v izzivanju ste mojstri, da je malo taci. In uprav radi tega obračunose do agitatorjev naše stranke se iskreno prošnj, da sa ne ozirajo niti na najslabnejša zasramovanja in ostanajo mirne in hladne krvi. Zagotavljamo jih, da nasprotna stranka gleda v prvi vrsti na to, da bi zaplela naše ljudi v prepire in poboja in zatem v ne-rečo. Delujte odločno ali mirno, da se nasprotnikov vaših zlobna želja ne izpolni!

Novi red. Skoraj vsi posestniki v spodnji okolici, namreč v obseju tržaške užitninske orte, naznanili so že svoja posestva predstojajoči carinski oblasti in večina njih proailo je za dovolitev pogodbe z vlado gledé vplačevanja vžitninskega davka na kar so dotične komisije prišle na lice mesta, da se prepričajo o posameznih izjavah. Naše ljudstvo teh komisij in superkomisij dozdej ni bilo navajeno, radi česar jelo je mrmrati in še sedaj čuje se mrmranje proti novemu redu, ki je posestnike sicer dobro sadel, vendar pa ni tako neznošen, kakor je bilo začetkom misliti in niti ne, kakor je hotela prevladajoča lahonska gospoda, ki je vse svoje sile napela, da ubogo občane čim bolj obdači in ožema, da si zagotovi veličih dohodkov, koje bi potem upotrebljevala v znane protiaavstrijske namene. Nesramno pa moramo svati hudobno početje nekkih ljudij, kojim je vsaka prilika dobra, da črne in blatijo zaslužne naše može ter jih postavljajo v zvezo z zadovami, za koje so se brezvspešno potrudili. Uvedenje novega reda in pobiranja državnega užitninskega davka prouzročilo je mej našimi okoličani naraven strah in bojazen, kar je opravičeno; kajti o vsakej novej postavi osobito preprost kmet dosti misli in ukrepa, ter mu noče v glavo, zakaj mora tako biti. Marsikomu bude n. pr. znano, s kako nezaupnostjo se je ljudstvo navadilo novim krajcarjem in novej meri in vagi. Ni čuda, ako so nove naredbe vzburile tržaškega okoličana. Obsojati je valed tega tem bolj ono brez-sramno početje nekaterih narodnih krtovin odpadnikov, ki so uprav v tem slučaju

jeli begati ubogo zmagljeno ljudstvo ter je zavajati, češ, da temu ni kriv nikdo drugi, nego naš odlični poslanec g. Nabergoj sam! Povdarjali smo že to zlobrost in pojasnili velike zasluge g. Nabergoja, ki si je prizadeval na vse kriplje, da pridobi svojim volilcem vsaj kakšno olajšanje v odplačevanju novega davka in doklad. Kako krivično je tako slobno sumničenje in ernenje, kaže nam istina, da so se vsi trije mestni laški poslanci potezali, da pridobijo magistratu čim več doklad. Tako so zahtevali, da naj prebivalci, bivajoči v užitninski erti, plačujejo 100% doklade na drž. užit. davek pri vinu, poleg tega pa 25% cene točarine (dazio spina). Po tem takim moral bi okoličan, ki ima svoja posestva v užitninski erti, plačevati od vsacega hektolitra pridelanega in po 48 kr. liter prodanega vina odrajtovati: 4 for. drž. užitnine 4 for. obč. doklade in 12 for. točarine, vkupaj 20 for. Laški mestni poslanci, koje ti hujskači našim ljudem stavljajo v zgled, zagovarjali so ta ogromni davek; a slov. volezaslužni naš poslanec g. Nabergoj dosegel je po mnogem trudu in naporu, da se od vina pridelanega v obsežju užitninske meje, plačuje prvo leto 3 for. drž. užitnine, 4 for. obč. doklade vkupe 7 for. ako se vino na drobno ne proda. Ako se pa isto nastavi na drobno, plača se 3 for. drž. užitnine 15% cene točarine ali daca od pipe; skupe torej 10 f. 20 kr., ako se vino prodaje po 48 kr. liter. Zasluga našega poslance je torej, da okoličan od svojega vina plačuje malo več nego polovico onega davka in doklad, koje bi moral plačevati, ako bi se obistinila želja in prizadevanje laških državnih poslancev, katere so vam stavljali v zgled. Iz tega je razvidno, kako hudobno ravna, kdor zlovoljno zanikuje možu zasluge, na kojega je po pravici ponosna vsa tržaška okolica. Ker pa je stara pravilica, da laž ima kratke noge, ne bode to obrekovanje slovenskih sovražnikov nič hasnilo, kajti naš kmet pozna svoje prave prijatelje.

Izlet slovenskega društva „Pravnik“ v Sežano. 20. t. m. priredi društvo „Pravnik“ izlet v Sežano. Nadejati se je, da se tega izleta udeležijo iz Primorske vsi zavedni pravniki slovenski in prijatelji slovenskemu uradovanju. Odbor, ki prireja izlet in kateremu stojita na čelu gospoda državni poslanec dr. Ferjančič in urednik „Slovenskemu Pravniku“ dr. Majaron, nadeja se pa, da bodo shod slovenskih pravnikov počastili se svojo navzočnostjo tudi istrski hrvatski pravniki, kar bi dalo izletu poseben pomen. Krajski pravniki pridejo v Sežano ob 9/9 uri zjutraj z brzovlakom; z istim vlakom pridejo lahko isterški udeleženci. Tržaški i goriški pravniki pa pridejo z brzovlakom ob 9 1/4 ure zjutraj. Ob 10. uri zjutraj je odhod v bližnjo Lipico na ogled c. kr. kobilarne, a ob 2. uri popoldne skupen obed v gostilni župana Mahorčič-a v Sežani. V slučaju ugodnega vremena vrátil se bode obed na privatnom vrtu omenjenega g. župana, ki ga izletnikom v to svrhu prijazno prepusti. Zvečer odidejo krajski pravniki z brzovlakom ob 9. uri, a tržaški in goriški istotako brzovlakom ob 7 1/4 ure. K temu izleta vabljeni so vsi slovenski in istrsko-hrvatski pravniki brez izjeme in brez posebne povabila. Kdor se hoče udeležiti izleta in banketa, naj izvoli prijaviti se najkasneje do 18. t. m. pri g. dru. Gustavu Gregorinu, odvetniku v Sežani, ki daje potrebna pojasnila. Upati je, da bode izlet v belo Sežano pravi izraz solidarnosti slovenskih in istrsko-hrvatskih pravnikov ter pötem prijateljskega občevanja kolikor toliko pripomogel k razširjenju in nevrščenju ideje doslednega uradovanja v našem jeziku.

Delavsko podporno društvo v Trstu priredi dne 13. septembra t. l. veselico za društvene svrhe na vrtu „Mondo Nuovo.“ Spored veselice: 1. Jenko: „Naprej,“ godba. 2. Sommer: „Valček,“ godba. 3. Brajša: „Koračnica,“ poje moški zbor. 4. Umeteljni ognji. 5. Iv. pl. Zajc: Finale iz opere „Nikola Šubič-Zrinski,“ godba. 6. „Ladja,“ osmospev. 7. Eisenhut: „Večer na Savi,“ valček, godba. 8. B. dr. Ipavic: „Pozdrav,“ poje mešani zbor. 9. Umeteljni ognji. 10. Mozetič: „Kvadrilja po slov. napevih,“ godba. 11. B. dr.

Ipavic: „Slovenska pesem,“ poje zbor. 12. Novotni: „Hitra polka,“ godba. 13. Rieder: „Potpouri po slov. napevih,“ godba. Odprto je tudi kegljišče, kder se igra na dobitke. Začetek ob 6. uri zvečer. Pri veselici sodelujejo pevci „Slovenskega pevskega društva.“ Program se dobi pri vohodu in na mizah. Ustopenina za osebo 20 nvč. Otroci plačajo polovico.

Iz Barkovelj se nam piše: Barkovljanski gosp. poročevalec v 71. št. „Edinosti“ od 5. t. m. je moral biti pač „gluh na obe ušesi,“ in „slep na obe očesi“ pisoč tako neumestno poročilo. Pisoč enaka poročila vzbujevali bi lahko med našim ljudstvom strasti in stranke, kakor je to tam gori na Kranjskem! Govoreč o cerkvenej slavnosti Sv. Jerneja, omenja gosp. dopisnik o primanjkujočim cerkvenem petju — in obsoja vsled tega tamošnje pevske društvo „Adrija“ — češ, da je to društvo vzrok, da je jenjalo krasno cerkveno petje. — Onega, kateri trdi kaj takega, imenovati nam je res le lažnjivca in želeli bi, da stvar bolje dokaže, ako more. Vaakemu Barkovljanskemu domačinu je znano namreč, da se je odpovedala služba (od strani magistrata) tamošnjemu cerkv. orglarju g. Ražemu, kateri je ob enem pevovodja „Adrije.“ Vsled brezvestnega svojega „Barkovljanskega kozjebračca“ — ostala je torej Barkovljanska cerkev brez orglarja — in „Adrij.“ nima gotovo blagajne, da bi nadomestovala izgubljeno orgljarsko plačo g. Ražemu. — G. Ražem je bil naprošen po č. g. župniku, da pride orgljati imenovani slovesni dan — a vsled tehtnih vzrokov ni mogel tega prevzeti, na temu pač ni kriva „Adrija.“ Nearamna laž je toraj ako se „Adriji“ — in celo javno spodtikuje, da je zanemarila cerkveno petje. Tudi ni res, da se je vsled tega navdušenje Barkovljanov za „Adrijo“ ohladilo, ako je bil izven gosp. dopisnika kak nepremišljajoči godrnjač. — bil je to tak kateri ni dal pač še pol nvč. v podporo tega za vzbujjo naroda prevažnega društva. — Barkovlj. g. župnik je pač v cerkvenih zadevah strog, a on sam obsoja ta, javni neosnovani napad. — Mesto da bi g. dopisnik koval neosnovane napade, naj se raje malo potruži — in kaj malega žrtvuje, da si bodo mogli Barkovljani sami vzdrževati cerkvenega orglarja, katerega — ker je narodnjak — neče več plačevati Magistrat. X.

Zahavni vlak v Zagreb. Oposarjamo naše obč. čitatelje v novič na ugodno priliko, katera se ponuja sl. občinstvu na pohod zagrebške razstave. Agentura J. Pavlinova v Ljubljani priredi namreč danes dne 12. t. m. poseben vlak iz Trsta v Zagreb; priporočamo zatorej rodoljubom in kmetovalcem, kateri se zadnjič niso mogli udeležiti vožnje, da ne zamudé zadnje te prilike ter obišejo v kolikor možno velikem številu razstavo to. Vlak odide iz Trsta ob 8. uri zvečer; vožnja stane tje in nazaj: v I. razr. 15 glđ. 30 kr., v II. razr. 11 glđ. 50 kr. in v III. razr. 7 glđ. 50 kr. — Listki veljavni so 14 dni in dovoljeno je udeležnikom na vrnitvi pot dvakrat pretrgati. Listke prodaje g. Julij Mikota v tiskarni Doleno (Piazza della Caserma št. 2) do 7. ure zvečer in dne 12. t. m. tudi na kolodvoru vse do odhoda vlaka. V Zagreb stignejo izletniki dne 13. t. m. ob 9. uri predpoludne. Baš istega dne začenjajo v Zagrebu razne slavnosti, katere bodo izletnike poleg razstave izvestno zanimale.

Deželna razstava v Gorici odprla se je danes. Cena prvi dan 50 kr., ob nedeljah 30 kr. druge dni po 20 kr. za osebo. Stavbe bodo kmalu dovršene, vendar je pa še mnogo dela; uredila se bode tudi električna razsvetljava.

Vabilo. Vodstvo c. kr. pomologičnega društva nam je poslalo vabilo na letošnja „potovalna shoda“ namreč na onega, ki se bode vrátil o priliki deželne razstave v Gorici dne 22. do 24. t. m. in k shodu, ki se bode vrátil v Pragi dne 4. do 6. oktobra t. l. V sledečih treh dneh se na-

pravijo izleti v glavne kraje Goriške in Česke, kjer se goji sadjereja. Značaj teh potovalnih shodov je: obvestiti se o lokalnih razmerah sadjarstva in sadjarske obrti. Teh shodov se lahko vdeleži vsakdo, ako plača 2 for. pristopnine, ne da bi bil s tem zavezan ostati član tudi nadalje. Namen teh shodov je osobito: a) katera vrsta sadja in način sadjarstva se podaja dotični deželi ali kraju; b) a kakšnimi državnimi sredstvi bi se dali sadje in trgovina s sadjem najbolje pospeševati; c) razgovarjalo se bode pri teh shodih tudi o drugih zadevah tičeočih se sadjarstva. — Kdor želi prisustvovati tem shodom, naj to čim prej naznani vodstvu (Lecehwald, Graz). V shodih se bode obravnavalo nemški in v deželnih jezicoh ter je preskrbljeno, da se v Gorici slučajni laški ali slovenski, v Pragi pa češki govori koj prevedejo na nemški jezik. —

Pripravljalnica na Proseku. Vpisovanja na c. kr. pripravljavnici za srednje šole na Proseku vrše se dne 15. t. m. od 9—12 dop. in od 2—4 pop. Vsprejemajo se učenci, kateri so dovršili tretje šolsko leto občnih ljudskih šol z dobrim vspehom.

Otroška vrta pri sv. Jakobu in v Rojanu se odpreta 15. t. m. Vodstvo bode sprejemalo otroke obojega spola od 8. do 6. leta: a skozi celo leto, ako bode prostor. Pri upisovanju se zahteva 1. krstni list. 2. spričevalo nepljenja kozic, 3. spričevalo zdravih oči. Bolni otroci se ne sprejemajo. V Rojanu vrši se vpisovanje v nedeljo dne 13. t. m. mej 11. in 12. uro predpoludnem.

Za družbo sv. Cirila in Metoda se je nabralo: Po veselici na Opčinah nabralo se je pri gosp. Malalanu mej rodoljubi 10 glđ. 36 kr. — Novo poročena v družbi podčastnikov nabrala 2 glđ. 50 kr. — Mesto venca pokojnemu Francetu Deklevi darovali so njegovi znanci za družbo sv. Cirila in Metoda 32 glđ. 50 kr. — „Dobra volja“ 50 kr. — Bazoviški „krokariji“ pri Hansel-nu 1 for. 20 kr. g. I. Šabee daroval je mesto venca pokoj. Deklev-u 10 glđ.

C. k. državna obrtna šola. Vsprejemanje v ta zavod vrši se nastopno: v višjo obrtno šolo se stavbeno-tehniškim in mašinsko-tehniškim oddelkom; zamojstersko šolo s strakovnimi šolami za izdelovanje bišne oprave, strugarstvo, rezbarstvo; za ornamentalno kiparstvo in dekorativno slikarstvo, in slednjič za umetno vezenje in izdelovanje šipk od 11. do 15. septembra od 9—12. ure predpoludnem. Za nedeljsko in večerno šolo dne 21. septembra od 8 1/2—8 1/2 ure zvečer.

Zadeva o povišanju cene kruhu prouročila je v Trstu živo mrmaranje. Kruh namreč, ki se je do sedaj prodajal po 14 kr. klg., prodaja se sedaj po 16 kr. in oni, ki je bil dosedaj po 16 kr. se sedaj prodaje po 18 kr. Enako je cena narasla tudi moki. Pekovska zadruga je tako sklenila in vse mesto se mora temu sklepu pokoriti. razven dveh podjetnikov namreč: g. Gruberja na trgu pred vojašnico in gosp. Mioni pred kavarno Commercio, katera kruh prodajata še vedno po starih cenah. Tudi društvo „Banco operajo“ se je podvisalo koj priteči na pomoč delalcu ter je minoli teden sklenilo osnovati svojo društveno peč, v kateri bode peklo za ude kruh ter prodajalo po prejšnjih cenah. Kar je mogoče navedenima dvema gospodarstoma in društvu, moralo bi biti tudi mogoče vsem pekom v Trstu, koji sodeč po tem sklepu žele agolj velicoh dobičkov. Hvalevreden sklep laškega delalskega konsumnega društva nam kaže zopet, kolike koristi so konsumna društva za delavski stan in kako lepo bi uspevalo enako domače društvo, katero bi jim donasalo velikaških koristi ter jih storilo samostojne. Samo v minolem mesecu vplačalo se je na novo 4928 for., razposodilo pa 44016 glđ. prodalo za blizu 19000 glđ. raznega blaga.

Koroški gostje v tržaški ubožnici. Dne 7. t. m. obiskalo je tukajšno ubožnico

35 članov obrtnega društva celovškega. Ogledali so si zavod, pokušali jedilo ter se niso mogli načuditi redu in čistoči, vladajočej po vseh prostorih. — Kako pa neki izgleda celovška ubožnica? Mar se tam ne pazi na čistočo in red?

Zlata žila v Rocolu. Na prostoru, kjer narejajo novo dirkališče za velocipediste in konje v Rocolu, našli so neko žilo kamenja, koje so začetkoma mislili, da je kvarec, ki ima v sebi zlato. Rudo sta preiskala gg. prof. Vierthaler in Moser ter se izrekla, da po njih menenju je navadni pirit, ali kremenec. Vender je še preiščejo gorski inženirji v Celovci ter se o njej določno izredejo. Razkopali so že prostor kacih 35 metrov pokrit z enako rudo.

Nova cesta v Rocolu. Mestna delegacija sklenila je, da se uravna nova cesta med ulico delle Sette fontana in zadnjo stranjo nove župnijske cerkve v Kjadinu. Uže se obravnava z lastniki dotičnih zemljišč.

„Slovenskega Sveta“ št. 17. prinaša nastopno vebino: Spoznavanje in atamljenje avstro-ogerskih Slovanov, Obče šolsko društvo avstro-ogerskih Slovanov. O kritiki dr. Mahniča. Dve ruski narodni pesmi. Martin Kerpan (v ruskem prevodu). Dopisi. Ogled po slovenskem svetu. Književnost.

Listnica upravnistva. Slavno bralno društvo Šempas: Narodnično za celo leto smo prejeli.

Izjava.

Ker je nekdo v zadnjem št. „Edinosti“ krivično omenjal, da je naše društvo obrnilo hrbet cerkvenemu petju, da je krivo, ker se ni obhajal slovesno praznik cerkvenega patrona, ter da ne vzdigne niti mazinca v proslavo sv. vere, izjavljati nam je sledeče: Ko se je pred več nego 2 1/2 leti ustanovilo naše društvo bil je v Barkovljah za cerkvenega orglarja tamošnji g. učitelj — kateri pa, boječ se znane oblasti — ni hotel učiti petja. Vsled tega si je moralo proskrbeti društvo drugzega pevovodjo, kateri, kakor naravno, učil je pevce našega društva edino le narodno petje — in tako sta bila v našem selu ob enem dva pevka zbor: narodni in cerkveni. Ko se je pa imenovani g. učitelj odpovedal tudi učenju cerkvenega petja in orgljanju, nastopil je službo cerkvenega orglarja g. Hrabr. Ražem, kateri je postal ob enem pevovodja našega društva. Od tedaj začeli so zahajati prostovoljno nekateri pevci „Adrijaši“ k cerkvenemu petju — a nekateri cerkveni pevci vpisali so se kot udje „Adrije“. Od tedaj se je udeleževala „Adrija“ korporativno cerkvenega petja le v procesiji Sv. Reš. Telesa v mestu, in v domačem selu, ter enako v procesiji na Velikonočno nedeljo, definitivno se pa „Adrija“ dosedaj ni poprijela cerkvenega petja. Ko se je pa pred časom od strani magistrata odpovedala služba g. Ražemu kot orglarju, vsbudilo je to veliko nejevoljo med cerkvenimi pevci — kateri bi ne nastopili v nenavzočnosti cerkvenega orglarja, g. Ražema. Pisec dotičnega poročila je toraj o našem društvu povsem krivo poročal, kar mu je priporočati, naj ne spravlja mej svet lažnjivih stvari ter išče razpore, ko nam je vendar potrebna najjača sloga.

Odbor pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah. 10. sept. 1891.

Štv. 672.

Razglas.

Z dovoljenjem visokega c. kr. ministarstva za uk in bogočastje se odpre s 1. oktobrom t. l. v Nabrežini novo ustanovljena obrtno-nadaljevalna risarska šola za klesarske učence.

Stariši ali njih namestniki so vabljeni svoje rokodelske učence pri vodstvu gori omenjene šole od 20. do 30. septembra oglasiti. Klesarski pomočniki in delalci se lahko sami oglašé.

Poduk je brezplačen.

Začasni šolski odbor obrtno-nadaljevalne risarske šole za klesarje v Nabrežini dne 7. septembra 1891.

Predsednik: Janez Čahačija.

Natečaj.

Razpisana je služba postrežnika na štirirazrednici sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu.

Prošnje je uložiti do 15. t. m. pri načelnikstvu moške podružnice, kjer se izvedo natanjnejši pogoji.

V Trstu, 4. septembra 1891.

Načelnikstvo moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda.

Grana bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijuh itd.

moğu se u kratko vrijeme izliečiti rabljenjem
NADARENH 7-8

Prendinijevih sladkišah (PASTIGLIE PRENDINI)

Šte jih gotovi Prendini. lučbar i lekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdenih kašljnih nođih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo smanjenjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponadaju. Zato treba uvijek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima natisnuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj lekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih lekarnah svieta. 43-43

KWIZDE

izklj. priv.

restitucionalni fluid

(voda za pranje konj).

Se uporablja že 30 let z najboljšim uspehom po hlevih raznih dvorov, večjih hlevih civilnih oseb in vojaštva v okrepčanje pred hudimi napori in zopetno okrepčanje po naporih; ako se noga zvane ali izpahne, ako postanejo mišice trde itd. vsposoblja konja za posebna dela pri vežbanju konj (Training.)

1 steklenica glđ. 1.40.

Pravo se dobiva le pod zgornji varstveno marko po vseh lekarnah in drogerijah Avstro-Ogerske.

Raspošilja vsaki dan glavna zaloga

Franz Joh. Kwizda,

e. kr. avstrijski in kralj. rumunski dvorni dobavitelj, Kreisapotheker, Kornenburg bei Wien

Kar se dobiva strojev

za kmetijstvo in obrtnijstvo, za pohištvo in za drugo rabo, najde se v zalogi tvrdke

Živic in družb. v Trstu

ulica Zonta 5
vse garantirano in ceneje.

Za zdaj priporoča posebno svoje vinske stiskalnice, mline, sesalke itd. Izdeluje vodovode, mline in druge tvornice na par in na vodo.

Priporoča se omenjena tvrdka vsem rojakom za obilne naročbe.

Po odpravi proste luke je nižje doli označeno blago prosto carine, radi česar ponujam okolici in pokrajini.

Vinski ekstrakt.

Za trenutno napravo izvrstnega zdravega vina, kojega ni moči razločiti od pravega naravnega, priporočam to že **skušano** specialiteto.

Cena 2 kil. (ki zadostujeta za 100 litrov vina) 5 glđ. 50 kr. Receipt priloži se gratis. Jamčim najbolji vseh in zdrav izdelek.

Spirita prihrani,

kdor uporablja mojo nenadkriljivo esenca za ojačevanje žganih pijač; ta esenca podeli pijačom prijeten, rezek okus in se dobiva le pri meni.

Cena 3 gold. 50 kr. za kilo (za 600-1000 litrov) vstevši pouk o uporabljanju.

Razum teh specialitet ponujam vsakovrstne esence za izdelovanje ruma, konjaka, finih liköröv itd. najboljše in nenadkriljive kakovosti. Recepti prilagajo se gratis. Cenik franko.

Karl Filip Pollak,

Essenzen-Specialitäten-Fabrik

20--6 in PRAG. 11-20

Iščejo se solidni zastopniki.

La Filiale della Banca Union TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio-Valute.

v) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando

PER BANCONOTE: PER NAPOLEONI:

8 1/2 % c. prev. di 5 g. n.	2 % c. prev. di 20 g. n.
3 1/2 % " " " 12 "	2 1/2 % " " " 40 "
3 1/2 % " " " 4 mesi fisso "	2 1/2 % " " " 3 mesi "
3 1/2 % " " " 8 "	3 % " " " 6 "

In banco giro abbuonando il 2 1/2 % interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a flor. 20,000 - a vista verso chèque; importi maggiori preavviso avanti la Borsa - Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti sino alle 5 pom. la valuta del medesimo giorno.

Assume pel propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altri principali città; rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

Procura per propri clienti informazioni sull'Intero e sull'Estero verso il solo rimborso delle spese postali

b) S'incarcia dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise nonchè del incasso d'assegni, cambiali e coupons, verso modica provvigione.

c) Sconta cambiali dirette e domiciliare a condizioni correnti.

d) Rilascia assegni ed apre crediti su tutte le piazze dell'Intero e dell'Estero a modiche condizioni.

e) Sovvenzione effetti e valute.

f) Accorda ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

g) Vende le obbligazioni comunali 4 1/2 % della Prima Cassa patriottica di risparmio di Budapest, le lettere di pegno 4 1/2 % e le obbligazioni comunali 4 1/2 % con premio del 10 % della Banca commerciale ungherese di Budapest, le obbligazioni comunali 4 1/2 % e le obbligazioni 4 1/2 % con 10 % di premio della Banca ipotecaria ungherese di Budapest, le lettere di pegno 4 1/2 % della Banca centrale austriaca di credito fondiario, i lotti 3 %, la 2.a emissione dell'Istituto di credito fondiario austriaco (Boden credit) le obbligazioni 4 %, con lotteria (vincita principale flor. 50.000) della Banca ipotecaria ungherese di Budapest, le lettere di pegno 4 % dello Stabilimento provinciale ipotecario dell'Austria inferiore al corso di giornata. 9-12

Tinktura za želodec,

katero iz kineške rabarbare kerhlikovcevega lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko toda ob enem uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja je izdelovatelj v zabojskih po 12 in več steklenic. Zabojskih z 12 stekl. velja gl. 1-36, z 55 stekl., 5 kg. tež. velja gl. 5-26. Poštno plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Gorškem. 25-10

Ulica Barriera br. 4 Trst

prodavaju se za najniže cene

vienci za pogrebe,

odjeła za andjelice, 11-24

mrtvački liesovi, voščane sveče, umjetno cvieće, predmeti mrtvački za djecu i odrasle itd. itd. Pokorni Montanelli.

7-11

ANTON SODIA

6-1 PUŠKAR
v Borovljah (Ferlach, Kärnten.)

Priporoča vsakovrstne dobre puške iz svoje delavnice, prevzame tudi vsakovrstna popravila in predelovanje kresne puške na nazadanke. — Cenike dopošilja brezplačno (franco).

Priligovana mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. og. vlade 26/4 1891 št. 1799, P. S. III. 3-10

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20 %, in to po ceniku, katerega si bode evropskega ali ameriškega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anversa, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za Afriko: preko Genove, preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmoutha. — Za Australijo: preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožnje karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, dočenihi mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhaja.

janja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbje za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnje se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedičijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki. Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrblja zaboje

za prtjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Sve strojeve za gospodarstvo i vinogradarstvo!

Plugove, brane, valjke, strojeve za sijanje, za košnju, za obračanje sena, konjske grablje, tiskalnice za seno, mlatilnice, strojeve za vucitbu lokomobile, triere, mlinove za čiščenje žita, strojeve za trebljenje kuruze, Häckseovel strojeve za rezanje krme, mlinove za drobnu melju, strojeve za rezanje repe, mlinove za voće, tiskalnice za voće, strojeve za tiskanje grozdja i vinske tiskalnice, tiskalnice za masline, strojeve proti peronospori, strojeve za lupljenje voća, sprema za sušenje voća i povrtja, vinske sisaljke, sprema za konobu, sisaljke za vodu, okrugle pile, decimalne tezulje, tezulje za blago, separatore za mlieko, dizaljke za posudje, vrtače strojeve, samostalno djelujuće tiskalnice krme, prače strojeve, strojeve za čiščenje lana itd.

Sve izvrstno izvedeno. — Jamstvo, ugodni uvjeti za plaćanje, doba pokusa!

Skladišće gospodarskih i vinogradarskih strojeva

Ig. Heller, Beč

19-20

II. Praterstrasse br. 78.

Bogato ilustrovane, od 144 stranica, cjenike u njemačkom, talijanskom i slavenskom jeziku šalje se na zahtjev badava i franko. Solidna zastupstva ustrajati će se posvud.

Tiskarna Dolenc v Trstu.

Jedina obrt v Trstu

FABBRICA TENDE CERATE

Jedina obrt v Trstu

Plachte za vozove, povošćene ali iz kavčuka, črne in bele, narejene na roko. Ker dobivam te plachte iz prvih fabrik na Češkem, v Feldkirchen, Beču itd. mi je možno protiviti se kakoršni koli konkurenciji. — Prodajam in posojam vreče za sušivje moko in vsakojake prirodine. 13-13

ODLIKOVAN GRAFIČEN ZAVOD, ustanovljen leta 1875.

Henrik Freisinger

TRST, via Mercato vecchio št. 4. Lloydova palača.

PEČATI IZ KAUČUKA IN IZ KOVIN.

Blazinice za pečate se stalnim črnim Silografija, Mehanična delavnica, Plošče za stanovanja iz bronca, cinka in smalta. Pisalni stroj različnih sistemov. Priprave za kopiranje, in heliografija. — Reprodukcijski papir za reproduciranje slik v polusvitu.

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Make Cotič.